

УДК 328.185-047.23/047

DOI: 10.35432/tisb332025331766

Андрій Лешенко

*аспірант Сумського державного
педагогічного університету ім. А.С.Макаренка**<https://orcid.org/0009-0001-7157-0807>**e-mail: a.leshchenko@gmail.com*

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В ДЕРЖАВНОМУ ТА ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ УКРАЇНИ

У статті аналізується проблема корупції в системі державного та публічного управління України, яка ідентифікується як одна з ключових загроз ефективності державних інституцій, утвердженню правової держави, реалізації демократичних принципів та процесам євроінтеграції. Детально розглядаються сутність, основні види корупції, включаючи системну, політичну та корупцію у державних закупівлях, а також її далекосяжні соціально-політичні та економічні наслідки, зокрема підрив довіри громадян та гальмування розвитку.

Проводиться критичний аналіз поточного стану та ефективності системи запобігання корупції. Оцінюється чинна нормативно-правова база, зокрема Закон України "Про запобігання корупції", та діяльність ключових антикорупційних інституцій, таких як Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК), висвітлюючи їхні досягнення та суттєві виклики, серед яких недостатня автономія, політичний вплив, проблеми з кадровим та фінансовим забезпеченням, а також низька результативність у притягненні до відповідальності. Окрему увагу приділено питанням прозорості державних закупівель через систему ProZorro та її обмеженням, недолікам системи електронного декларування, а також формальному характеру заходів із формування антикорупційної культури серед посадовців.

На основі проведеного аналізу обґрунтовуються комплексні шляхи удосконалення механізмів запобігання та протидії корупції. Пропонуються конкретні заходи, що включають реформування інституційної структури через забезпечення реальної незалежності, професіоналізації та належного ресурсного забезпечення антикорупційних органів, вдосконалення процедур добору кадрів та посилення внутрішнього контролю. Також наголошується на необхідності підвищення правової свідомості та антикорупційної культури шляхом запровадження дієвого, практично орієнтованого антикорупційного навчання для держслужбовців, імплементації етичних кодексів та створення ефективних механізмів захисту викривачів. Важливими напрямками є цифрова трансформація державного управління для мінімізації людського фактору та підвищення прозорості процесів, посилення ролі громадського контролю через створення сприятливих умов для активної участі громадянського суспільства та медіа, а також активне міжнародне співробітництво. Останнє передбачає поглиблення взаємодії з міжнародними партнерами (зокрема ЄС, OLAF, Europol, Eurojust) для обміну досвідом, гармонізації законодавства, розслідування транснаціональних корупційних справ та впровадження передових антикорупційних стандартів.

Стаття підкреслює, що лише системний, стратегічно орієнтований підхід, що поєднує інституційні, правові, технологічні та культурні зміни, за умов взаємодії держави, суспільства та міжнародних партнерів, може призвести до реального зменшення рівня корупції в Україні. Перспективи подальших досліджень пов'язуються з вивченням впливу новітніх цифрових технологій на ефективність антикорупційних заходів.

Ключові слова: корупція, система запобігання корупції, публічне управління, Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК), правова свідомість, міжнародне співробітництво, громадський контроль.

Andrii Leshchenko

*PhD-student of Sumy State Pedagogical
University named after A.S. Makarenko
<https://orcid.org/0009-0001-7157-0807>
e-mail: a.leshchenko@gmail.com*

WAYS TO IMPROVE THE CORRUPTION PREVENTION SYSTEM IN STATE AND PUBLIC ADMINISTRATION OF UKRAINE

Corruption in public and governmental administration remains one of the most pressing challenges to the modern Ukrainian statehood, significantly undermining citizens' trust in state institutions, hindering the effective distribution of budgetary resources, slowing economic development, and complicating Ukraine's integration into European structures. Despite notable progress in establishing anti-corruption bodies, adopting regulatory legal acts, and implementing international standards, the corruption prevention system still contains numerous gaps, which allow for unauthorized use of power, conflicts of interest, bribery, and abuse of official position.

Of particular relevance today is the analysis of the effectiveness of existing anti-corruption mechanisms, including the system of asset and income declarations by public officials, internal control within government agencies, transparency in public procurement management, and cooperation between law enforcement and civil society. This issue is especially critical because the formal implementation of anti-corruption measures without their systemic integration into public administration practices often results in an illusion of effective anti-corruption efforts, where indicators of formal activity do not reflect real changes in the situation.

The purpose of the article is to scientifically substantiate and analyze ways to improve the system of preventing corruption in state and public administration of Ukraine in order to ensure effective, transparent and responsible performance of state functions.

The objectives of the article are to conduct a comprehensive scientific analysis of the state of the corruption prevention system in Ukraine, identify its weaknesses, provide theoretical justification and practical formulation of ways to reform, taking into account international experience, the needs of democratic development, and Ukraine's European integration goals.

In modern conditions, when corruption has acquired a transnational character, and its manifestations cover not only the domestic politics of individual countries, but also international economic, legal and financial processes, international cooperation in the fight against corruption is becoming an integral part of the national strategy for countering this phenomenon. For Ukraine, which is experiencing a deep stage of state-building, institutional reform and European integration development, cooperation with international partners is of key importance for modernizing the system of corruption prevention, harmonizing anti-corruption legislation with European standards, strengthening institutional autonomy and forming a culture of transparency in public administration. Currently, Ukraine has certain mechanisms for cooperation with the European Anti-Fraud Office (OLAF), Europol, Eurojust, but their effectiveness is limited by the lack of qualified personnel, the imperfection of the legal framework, and political interference. Therefore, it is necessary to: strengthen cooperation with OLAF, Europol, Eurojust; create specialized units to investigate transnational corruption cases; implement an electronic data exchange system with European partners; ensure the independence of investigative groups dealing with international corruption; conduct an audit of the activities of foreign companies participating in public procurement in Ukraine.

Effective anti-corruption efforts in public and governmental administration are only possible under conditions of functional independence, institutional autonomy, and sufficient resource allocation for anti-corruption bodies – ensuring their political neutrality and guaranteeing the efficient performance of oversight functions. Ukraine's integration into the European legal space

and active participation in international anti-corruption initiatives create opportunities for harmonizing national legislation with Euro-Atlantic standards, exchanging best practices, and receiving technical and methodological support. A systemic anti-corruption policy requires not only normative and legal regulation but also consistent implementation of preventive, institutional, technological, and cultural changes that shape a new model of public governance. Only through a comprehensive, strategically oriented approach based on collaboration between the state, civil society, and international partners can real de-corruption of Ukrainian administrative space be achieved, along with the restoration of legitimacy and trust in public institutions.

Further scientific research aimed at improving the corruption prevention system in Ukraine's public and state administration should be based on a comprehensive analysis of existing preventive mechanisms, their effectiveness, and interaction with key actors — both institutional and societal. A promising direction is the study of the impact of digital technologies, particularly electronic asset declaration systems, automated procurement monitoring, and blockchain-based solutions, on minimizing corruption risks in real time. Such research can contribute to building a more transparent, accountable, and resilient governance framework in Ukraine.

Keywords: corruption, corruption prevention system, public administration, National Agency for the Prevention of Corruption (NAPC), legal awareness, international cooperation, public control.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Корупція в державному та публічному управлінні залишається однією з найгостріших проблем сучасної української державності, яка суттєво підриває довіру громадян до інституцій влади, перешкоджає ефективному розподілу бюджетних ресурсів, стримує економічний розвиток та ускладнює процеси євроінтеграції України. Незважаючи на значні зрушення в напрямку створення антикорупційних інституцій, прийняття нормативно-правових актів та реалізацію міжнародних стандартів, система запобігання корупції продовжує мати численні прогалини, які дають можливість для несанкціонованого використання влади, конфліктів інтересів, хабарництва та зловживань службовим становищем.

Особливої актуальності набуває аналіз ефективності існуючих механізмів профілактики корупції, зокрема системи декларування майна та доходів посадових осіб, внутрішнього контролю в органах державної влади, прозорості в управлінні державними закупівлями, а також взаємодії правоохоронних органів з громадянським суспільством [13]. Це власне пов'язано з тим, що формальне впровадження антикорупційних заходів без їхнього системного вбудовування в практики державного управління часто призводить до ілюзорного сприйняття боротьби з корупцією, коли показники формальної активності не відображають реальної зміни ситуації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. У сучасних наукових дослідженнях проблема корупції в системі державного та публічного управління України аналізується з різних теоретико-методологічних та прикладних позицій. Зокрема, у працях М. Мельник [11] наголошується на тому, що корупція є не лише правопорушенням, а є багатовимірним соціально-політичним феноменом, який впливає на легітимність влади, якість державних послуг, рівень довіри громадян до інституцій, а також на процеси демократичного розвитку та євроінтеграції України. У наукових доробках О. Долженкова [6], В. Варцаби [3], В. Куйбіди [12], В. Логвінова [10], П. Петровського [12] основна увага приділяється аналізу причин, форм прояву, соціально-політичних наслідків та механізмів запобігання корупції, особливо в умовах реформування державної служби, цифрової трансформації та міжнародного співробітництва.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті – наукове обґрунтування та аналіз шляхів удосконалення системи запобігання корупції в державному

та публічному управлінні України з метою забезпечення ефективного, прозорого та відповідального виконання державних функцій.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Термін «корупція» почали широко вживати в українському суспільстві, починаючи з середини 90-х років минулого століття. За останні двадцять років практично жоден документ, що характеризує соціально-економічну і політичну ситуацію в Україні не обходиться без згадування даного терміну. Корупція – це досить складне, негативне явище, котре перетворилось у глобальну проблему не тільки для України, але й для світового співтовариства в цілому [11]. Це зумовлено її поширеністю у світі, динамікою зростання темпів та помітним відставанням адекватних засобів протидії. Корупція в системі державного управління є однією з найбільш серйозних загроз ефективному функціонуванню державних інституцій, розвитку правової держави та реалізації принципів демократичного управління. Згідно з Конвенцією ООН про боротьбу з корупцією (2003), корупція – це «будь-які незаконні дії, що здійснюються особами у виконанні службових обов'язків з метою отримання прямої чи непрямої вигоди для себе або інших осіб» [12]. З точки зору теорії державного управління, корупція є результатом асиметрії інформації, відсутності контролю, низької відповідальності та недосконалості правового регулювання. Вона виникає там, де існує висока концентрація влади, непрозорість процедур, нестача механізмів внутрішнього та зовнішнього контролю, а також низький рівень оплати праці держслужбовців [3].

Варто відзначити, що існують різні класифікації корупції, але з точки зору державного управління можна виокремити такі основні види. Першим і найпоширенішим типом корупції є хабарництво, що полягає у передачі коштів, подарунків, матеріальних благ посадовій особі за вчинення або невчинення певних дій у межах її службових обов'язків. Формами хабарництва є очне хабарництво, пасивне хабарництво, а також хабарництво через посередника [11]. Іншим видом є ухилення від службових обов'язків або їх неналежне виконання, що полягає у свідомому ухиленні посадової особи від виконання своїх обов'язків або некваліфікованому їх виконанні з метою отримання матеріальної чи іншої вигоди. Досить поширеним видом є зловживання службовим становищем, коли посадові особи використовують свої повноваження у власних інтересах або інтересах третіх осіб, що завдає шкоди інтересам держави, суспільства чи окремих громадян. Наступним важливим видом корупції є конфлікт інтересів – ситуація, коли особисті інтереси посадової особи (фінансові, соціальні, родинні) можуть впливати на об'єктивне виконання нею службових обов'язків. Конфлікт інтересів може бути явним або потаємним, реальним або потенційним [1].

Особливе місце в структурі корупції займає корупція в державних закупівлях, яка проявляється у вигляді маніпуляцій з конкурсними процедурами, надання переваг певним учасникам, завищення вартості товарів або послуг, укладення угод без конкурсу тощо. Політична корупція є одним із найбільш небезпечних її проявів, оскільки пов'язана з використанням влади представниками органів державної влади або місцевого самоврядування для отримання особистої вигоди, зокрема через вплив на розподіл бюджетних коштів, кадрові призначення, лобіювання інтересів комерційних структур [4]. Системна корупція характеризується тим, що корупційні практики стають частиною офіційної або неофіційної системи управління, встановлюючи правила поведінки, що замінюють формальні норми [13].

П. Григорук зазначає, що корупція не лише завдає прямої матеріальної шкоди бюджету, а й призводить до деградації інституційної довіри, формування культури «звичайного» порушення закону, посилення соціального протистояння та загроз суверенітету держави [5]. У даному контексті аналіз сучасної системи запобігання корупції в Україні набуває особливого значення, оскільки дозволяє виявити ключові механізми профілактики, їхню ефективність, а також визначити напрями подальшої модернізації. Так, законодавча база боротьби з корупцією в Україні отримала суттєвий розвиток після прийняття Закону

України «Про запобігання корупції» у 2015 році [7]. Цей нормативний акт став кульмінацією тривалого процесу гармонізації українського антикорупційного законодавства з міжнародними стандартами, зокрема положеннями Конвенції ООН про боротьбу з корупцією (2003), Конвенції Ради Європи про боротьбу з корупцією (1997) та рекомендаціями Організації Економічного Співробітництва та Розвитку (OECD).

Основними завданнями Закону України «Про запобігання корупції» є: створення механізмів прозорості, підзвітності та контролю в державних органах; запровадження обов'язкового декларування майна та доходів посадових осіб; регулювання питань конфліктів інтересів; формування системи внутрішнього контролю в органах державної влади; забезпечення взаємодії з громадянським суспільством у профілактиці корупції [7]. Наразі система запобігання корупції в Україні ґрунтується на таких ключових елементах: електронне декларування майна та доходів; створення Національного агентства з питань запобігання корупції (НАЗК); впровадження кодексів поведінки та внутрішнього контролю в державних установах; профілактика конфліктів інтересів; формування антикорупційної культури серед держслужбовців; підвищення прозорості в системі державних закупівель; механізми взаємодії з громадянським суспільством та медіа.

Одним із центральних інструментів системи запобігання корупції є Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК), створене у рамках реалізації Закону «Про запобігання корупції» [7]. Дане агентство відповідає за перевірку достовірності декларацій, виявлення порушень антикорупційного законодавства, направлення матеріалів до правоохоронних органів, а також надання методологічних рекомендацій щодо профілактики корупції. Проте на практиці НАЗК стикається з численними труднощами, які обмежують його ефективність. Перш за все, це пов'язано з недостатньою автономією, політичним втручанням, низьким рівнем фінансового забезпечення та проблемами з кадровим складом. Крім того, кількість справ, направлених до суду, залишається надто низькою для масштабів корупційних ризиків у державному секторі, що свідчить про слабку реалізацію виявлених фактів [1]. Іншим важливим фактором є проблема доступу до інформації. Хоча електронна система декларування стала важливим досягненням, вона часто використовується декларантами для приховання реальної вартості майна, заниження доходів або неповного відображення активів. Брак автоматизованих механізмів верифікації даних, слабка координація з іншими державними реєстрами призводять до того, що система декларування втрачає свій профілактичний потенціал [10].

Варто також зазначити, що Система державних закупівель є однією з найбільш корумпованих сфер в українському державному управлінні. Саме через цей ланцюг часто здійснюється нелегальний перерозподіл бюджетних коштів, використання хабарів, лобіювання інтересів комерційних структур. Для запобігання корупції в даній сфері було створено платформу ProZorro, яка забезпечує прозорість конкурсних процедур, автоматизацію процесів та доступ громадян до інформації про закупівлі. Хоча ProZorro сприяла значному зростанню ефективності державних закупівель, зменшенню середньої вартості товарів і послуг, а також збільшенню кількості учасників торгів, це не виключило можливостей для корупції. Маніпуляції з критеріями оцінки, передчасне укладення договорів без конкурсу, створення «прописних» переможців – усе це продовжує бути актуальною проблемою.

Формування антикорупційної культури серед держслужбовців є одним із найважче вимірюваних, але водночас найважливіших аспектів системи запобігання корупції. Закон «Про запобігання корупції» передбачає здійснення внутрішнього антикорупційного навчання, впровадження кодексів поведінки, проведення оцінки корупційних ризиків у кожному державному органі [7]. Проте на практиці дані заходи часто носять формальний характер. Значна кількість державних установ просто формують документи, не впроваджуючи їх у повсякденну діяльність. Такий стан речей свідчить про те, що нормативна

база існує [9], але її внутрішнє впровадження в організаційну культуру державних установ ще не відбулося.

Громадянське суспільство та медіа відіграють важливу роль у системі запобігання корупції, оскільки забезпечують громадський контроль, ініціюють дискусії, аналізують ризики та сприяють формуванню культурної зміни. Проекти типу «Прозорий бюджет», громадські радники, антикорупційні платформи, незалежні журналістські розслідування – усе це є частиною системи профілактики. Однак ефективність участі громадян обмежується низьким рівнем довіри до державних інституцій, відсутністю швидкої реакції на сигнали, а також страхом перед репресіями [8]. Крім НАЗК, у системі запобігання корупції задіяні такі інституції, як Державне бюро розслідувань (ДБР), Спеціалізована антикорупційна прокуратура (САП), Національна поліція, Верховна Рада, Кабінет Міністрів та місцеві органи самоврядування. Разом із тим, їхня діяльність часто ускладнюється: політичним втручанням; відсутністю достатньої автономії; слабкою координацією між інституціями; нестачею фінансування та кадрів. Це власне призводить до того, що система запобігання корупції, хоча формально існує, на практиці не забезпечує необхідного рівня ефективності [1].

Аналіз сучасної системи запобігання корупції в державному та публічному управлінні України дозволяє зробити висновок, що вона має чітку нормативно-правову основу, але наразі не забезпечує необхідного рівня ефективності. Це пов'язано з рядом причин: політичним втручанням, слабкою інституційною автономією, недостатньою реалізацією механізмів внутрішнього контролю, низьким рівнем антикорупційної свідомості серед посадових осіб та обмеженою участю громадян у процесах контролю.

Одним із найважливіших напрямів удосконалення системи запобігання корупції в державному та публічному управлінні України є реформування інституційної структури боротьби з цим явищем. Корупція у сфері державного та публічного управління не лише завдає прямої економічної шкоди, а й послаблює легітимність влади, порушує принципи рівноправності та справедливості, формує культуру «звичайного» порушення закону та перешкоджає процесам демократизації та євроінтеграції України. У даному контексті ефективна система профілактики корупції має ґрунтуватися на міцних інституціях, які забезпечують незалежність, прозорість, підзвітність та професійну компетентність [13].

Незалежність антикорупційних органів є одним із ключових факторів успішної профілактики та виявлення корупційних правопорушень. За міжнародними стандартами, зокрема рекомендаціями Конвенції ООН про боротьбу з корупцією, антикорупційні органи мають бути автономними, мати власне фінансування, не залежати від інших державних структур, а також обирати керівників через конкурентний добір із участю громадськості. У сучасній Україні даний принцип реалізований частково, оскільки призначення керівників антикорупційних органів часто здійснюється за політичними мотивами, що негативно впливає на довіру суспільства та ефективність їхньої роботи [8]. Реформування має передбачати встановлення чітких процедур формування керівних кадрів, включно з конкурсним відбором, участю громадських рад, а також регулярними оцінками діяльності органів. Крім того, важливим є внесення змін до законодавства, що забезпечать конституційну гарантованість незалежності таких інституцій, як НАЗК, ДБР, САП, та виключить можливість втручання в їхню діяльність з боку інших державних установ.

Ефективність будь-якої інституції безпосередньо залежить від якості її кадрового складу. У багатьох українських антикорупційних органах спостерігається низький рівень професійної підготовки, недостатній рівень знань у сфері права, економічного аналізу, цифрових технологій, що обмежує їхню здатність ефективно розслідувати складні корупційні схеми. Окрім того, брак етичного кодексу та механізмів внутрішньої перевірки призводить до випадків корупції всередині самих антикорупційних органів [6]. У рамках реформування інституційної структури необхідно: запровадити жорсткі стандарти відбору кадрів, що включають тестування, медичні та етичні перевірки; ввести обов'язкове навчання та курси

підвищення кваліфікації; створити службу внутрішнього аудиту в кожному антикорупційному органі; забезпечити конкурентну оплату праці для залучення висококваліфікованих фахівців. Дані заходи дозволять забезпечити не лише професійну, а й етично відповідальну діяльність інституцій, що відповідальні за боротьбу з корупцією.

Варто також відзначити, що реформування інституційної структури боротьби з корупцією не може бути ефективним без активної участі громадянського суспільства та медіа, які виступають стратегічними партнерами в системі запобігання корупції. Громадські радники, незалежні журналісти, громадські ініціативи, платформи громадського контролю – все це допомагає виявляти корупційні ризики, формувати суспільну підтримку реформ, а також здійснювати контроль за діяльністю даних інституцій [3].

Одним із ключових напрямів ефективної боротьби з корупцією у сфері державного та публічного управління є підвищення правової свідомості та формування антикорупційної культури серед посадових осіб. Даний аспект має особливе значення, оскільки корупція не завжди є наслідком недосконалості законодавства чи слабкості інституцій – досить часто вона ґрунтується на культурних установах, соціальних нормах, моральному сприйнятті припустимого поведіння серед представників влади [6].

Для ефективного підвищення правової свідомості та формування антикорупційної культури серед посадових осіб необхідно реалізувати комплекс заходів, спрямованих на зміну установок, поведінки та інституційної культури в державних органах. Першим і найважливішим кроком у даному напрямі є обов'язкове та регулярне антикорупційне навчання, яке має стосуватися всіх категорій держслужбовців, незалежно від рівня посади чи сфери діяльності. Кожен державний службовець має проходити курси з питань антикорупційного законодавства, конфліктів інтересів, етичного кодексу та правил поведінки, причому таке навчання має бути не лише теоретичним, а й практичним – з використанням ігрових ситуацій, аналізу конкретних кейсів, діалогу з експертами та міжособистісної комунікації [1].

Не менш важливим є також впровадження системи регулярної перевірки знань шляхом тестування, анкетування, оцінки поведінки в рамках атестації, що забезпечить не лише формальне ознайомлення з нормами, а й реальне їх засвоєння. Власне ще одним ключовим елементом є впровадження етичних кодексів на рівні кожної державної установи, які конкретизують загальні антикорупційні норми в контексті специфіки роботи організації. Етичні кодекси не можуть бути просто формальними документами – вони мають стати невід'ємною частиною внутрішньої культури установи, що закріплюється через механізми внутрішнього контролю, приклад лідерства, а також нагородження за етичну поведінку. Це допомагає сформувати середовище, в якому дотримання антикорупційних принципів стає нормою, а не винятком.

Особливе значення для формування довіри до інституцій та стимулювання внутрішньої профілактики корупції має створення механізмів внутрішнього доповідання (whistleblowing), які дозволяють службовцям безпечно повідомляти про порушення, не побоюючись репресій [2]. Для цього слід встановити внутрішні комітети етики, забезпечити гарантії конфіденційності, а також запровадити систему захисту доповідачів, що надасть їм необхідну правову та організаційну підтримку.

У сучасних умовах, коли корупція набула транснаціонального характеру, а її прояви охоплюють не лише внутрішню політику окремих країн, а й міжнародні економічні, правові та фінансові процеси, міжнародне співробітництво в боротьбі з корупцією стає невід'ємною частиною національної стратегії протидії цьому явищу. Для України, яка переживає глибокий етап державотворення, реформування інституцій та євроінтеграційного розвитку, співпраця з міжнародними партнерами має ключове значення для модернізації системи запобігання корупції, гармонізації антикорупційного законодавства з європейськими стандартами, посилення інституційної автономії та формування культури прозорості в

державному управлінні. Наразі Україна має певні механізми співпраці з Європейським бюро боротьби з шахрайством (OLAF), Європол, Eurojust, але їхня ефективність обмежена нестачею кваліфікованих кадрів, недосконалістю правової бази, політичним втручанням. Тому необхідно: посилити співпрацю з OLAF, Europol, Eurojust; створити спеціалізовані підрозділи для розслідування транснаціональних корупційних справ; впровадити електронну систему обміну даними з європейськими партнерами; забезпечити незалежність слідчих груп, що займаються міжнародною корупцією; здійснити перевірку діяльності іноземних компаній, що беруть участь у державних закупівлях в Україні [14].

Країни – члени Європейського Союзу мають багаторічний досвід у боротьбі з корупцією, зокрема у сфері цифрової трансформації державного управління, етичного кодексу посадових осіб, системи внутрішнього контролю, механізмів громадського нагляду. Україні надзвичайно важливо використовувати цей досвід для модернізації власної системи запобігання корупції [6]. Для цього потрібно: створити спільні антикорупційні навчальні центри разом із європейськими партнерами; розширити обмін практиками між Національним агентством з питань запобігання корупції та аналогічними органами в країнах ЄС; впровадити міжнародні стандарти верифікації декларацій, аналізу корупційних ризиків, прозорості витрат; залучити європейських експертів до реформування державної служби; розвивати співпрацю у сфері цифрової трансформації державного управління для зменшення людського фактора в корупційних схемах.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Ефективна боротьба з корупцією в державному та публічному управлінні можлива лише за умови забезпечення функціональної незалежності, інституційної автономії та достатнього ресурсного забезпечення антикорупційних органів, що виключає їхню політичну залежність та гарантує ефективне виконання контрольних функцій. Інтеграція України в європейський правовий простір та активна участь у міжнародних антикорупційних ініціативах створюють умови для гармонізації національного законодавства з євроатлантичними стандартами, обміну передовим досвідом та отримання технічної та методологічної підтримки. Системна антикорупційна політика потребує не лише нормативно-правового регулювання, а й послідовної реалізації профілактичних, інституційних, технологічних та культурних змін, які формують нову модель державного управління. Лише шляхом комплексного, стратегічно зорієнтованого підходу, заснованого на взаємодії держави, суспільства та міжнародних партнерів, можна досягти реальної декоруптизації українського адміністративного простору та забезпечити легітимність та довіру до інституцій влади.

Подальші наукові дослідження у сфері удосконалення системи запобігання корупції в державному та публічному управлінні України мають ґрунтуватися на комплексному аналізі чинних механізмів профілактики, їхньої ефективності та взаємодії з ключовими акторами – як інституційними, так і громадськими. Перспективним напрямом є дослідження впливу цифрових технологій, зокрема електронного декларування, автоматизованого контролю за державними закупівлями та блокчейн-систем, на мінімізацію корупційних ризиків у реальному часі.

Список використаних джерел

1. Актуальні проблеми державного управління : зб. наук. праць. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна. 2022. № 1 (60). 148 с.
2. Бойко О.В. Інновації в публічному управлінні: зарубіжний досвід та українські реалії. Київ: Ніка-Центр, 2020. 344 с.
3. Варцаба В.І. Управління регіональним розвитком: теорія і практика гармонізації цілей та інтересів влади, науки, бізнесу: наукова монографія. ІФНТУНГ, 2015. 488 с.
4. Василенко І.С. Модернізація публічного управління в умовах цифровізації: міжнародний досвід і перспективи для України. Київ: Наукова думка, 2021. 234 с.

5. Григорук П. М., Федорова Т. Ю. Національні та регіональні особливості сталого розвитку України. Науковий журнал. 2015. № 1 (17). С. 19-23.
6. Долженков О.О. Публічне управління та адміністрування: вступ до спеціальності : навч. посіб. Одеса : видавець Букаєв В.В. 2019. 190 с.
7. Закон України «Про запобігання корупції». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text> (дата звернення: 27.04.2025).
8. Інноваційні основи відновлення та розвитку країн після збройних конфліктів: інноваційний вимір: колективна монографія / за ред. д.е.н. В. А. Омеляненка. Суми: Інститут стратегій інноваційного розвитку і трансферу знань. 2022. 280 с.
9. Конституція України. Із змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення: 11.04.2025).
10. Логвінов В. Г. Цифрові платформи як складова моделі публічного управління. Інституціоналізація публічного управління в Україні в умовах євроінтеграційних та глобалізаційних викликів: матеріали щоріч. Всеукр. наук.-практ. конф. за міжнар. участю (Київ, 24 трав. 2019 р.): у 5 т. Київ, 2019. Т. 4. С. 49-52.
11. Мельник М. І. Корупція: сутність, поняття, заходи протидії: монографія. К.: Атіка, 2001. 304 с.
12. Публічне управління та адміністрування в умовах війни і в поствоєнний період в Україні: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. У трьох томах, м. Київ, ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, 15-28 квітня 2022 р.; ред. колегія : І.О. Дегтярьова, В.С. Куйбіда, П.М. Петровський та ін., уклад. Т.О. Мельник. Т. 2. К. : ДЗВО «УМО» НАПН України, 2022. 246 с.
13. Публічне управління: український вимір : матеріали щорічної наук. практ. конференції, 7 грудня 2022 р., м. Харків; електронне видання. Харків : ХНУ імені В.Н. Каразіна. 2023. 176 с.
14. Digital Transformation and Public Services. URL: https://library.oapen.org/bitstream/handle/20.500.12657/24567/9780367333430_text17oktober.pdf?%20sequence=1 (date of application: 27.04.2025).

References

1. Aktualni problemy derzhavnoho upravlinnia : zb. nauk. prats. Kharkiv: KhNU imeni V.N. Karazina. 2022. № 1 (60). 148 p.
2. Boiko O.V. Innovatsii v publichnomu upravlinni: zarubizhnyi dosvid ta ukraïnski realii. Kyiv: Nika-Tsentr, 2020. 344 p.
3. Vartsaba V.I. Upravlinnia rehionalnym rozvytkom: teoriia i praktyka harmonizatsii tsilei ta interesiv vlady, nauky, biznesu: naukova monohrafiia. IFNTUNH, 2015. 488 p.
4. Vasylenko I.S. Modernizatsiia publichnoho upravlinnia v umovakh tsyfrovizatsii: mizhnarodnyi dosvid i perspektyvy dlia Ukrainy. Kyiv: Naukova dumka, 2021. 234 s.
5. Hryhoruk P. M., Fedorova T. Yu. Natsionalni ta rehionalni osoblyvosti staloho rozvytku Ukrainy. Naukovyi zhurnal. 2015. № 1 (17). S. 19-23.
6. Dolzhenkov O.O. Publichne upravlinnia ta administruvannia: vstup do spetsialnosti : navch. posib. Odesa : vydavets Bukaiev V.V. 2019. 190 s.
7. Zakon Ukrainy «Pro zapobihannia koruptsii». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text> (data zvernennia: 27.04.2025).
8. Innovatsiini osnovy vidnovlennia ta rozvytku krain pislia zbroinykh konfliktiv: innovatsiinyi vymir: kolektyvna monohrafiia / za red. d.e.n. V. A. Omelianenka. Sumy: Instytut stratehii innovatsiinoho rozvytku i transferu znan. 2022. 280 s.
9. Konstytutsiia Ukrainy. Iz zminamy ta dopovnenniamy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (data zvernennia: 11.04.2025).

10. Lohvinov V. H. Tsyfrovi platformy yak skladova modeli publichnogo upravlinnia. Instytutsionalizatsiia publichnogo upravlinnia v Ukraini v umovakh yevrointehratsiinykh ta hlobalizatsiinykh vyklykiv: materialy shchorich. Vseukr. nauk.-prakt. konf. za mizhnar. uchastiu (Kyiv, 24 trav. 2019 r.): u 5 t. Kyiv, 2019. T. 4. P. 49-52.
11. Melnyk M. I. Koruptsiia: sutnist, poniattia, zakhody protydii: monohrafiia. K.: Atika, 2001. 304 p.
12. Publichne upravlinnia ta administruvannia v umovakh viiny i v postvoiennyi period v Ukraini: materialy Vseukr. nauk.-prakt. konf. U trokh tomakh, m. Kyiv, DZVO «Universytet menedzhmentu osvity» NAPN Ukrainy, 15-28 kvitnia 2022 r.; red. kolehiia : I.O. Dehtiarova, V.S. Kuibida, P.M. Petrovskyi ta in., uklad. T.O. Melnyk. T. 2. K. : DZVO «UMO» NAPN Ukrainy, 2022. 246 s.
13. Publichne upravlinnia: ukrainskyi vymir : materialy shchorichnoi nauk. prakt. konferentsii, 7 hrudnia 2022 r., m. Kharkiv; elektronne vydannia. Kharkiv : KhNU imeni V.N. Karazina. 2023. 176 p.
14. Digital Transformation and Public Services. URL: https://library.oapen.org/bitstream/handle/20.500.12657/24567/9780367333430_text17oktober.pdf?sequence=1 (date of application: 27.04.2025).